

**Унгарската „fürdő“: място за отдих, развлечение, възстановяване и
лечение. Исторически преглед**

Каталин Юхас

Литература

A n o n y m u s 1999: Gesta Hungarorum. A magyarok cselekedetei. Budapest, Osiris Kiadó.

A p o r, P. 1978: Metamorphosis Transylvaniae. Bucharest, Kriterion.

B a u l a n t, M. 1990: Pratiques de l'eau dans la Brie des XVIIe siècles. – Ethnologie Française, № 2, 214–224.

B e l l u s, I., Z. S z a b ó, G. K l a n i c z a y 1999: Árpád-házi Szent Margit legrégebb legendája és szentté avatási pere. Budapest, Balassi Kiadó .

B e n d a, B., G. V á r k o n y i (szerk.) 2002: Rákóczi Erzsébet levelei férjéhez 1672–1707. Budapest, Osiris.

B r a u d e l, F. 1985: Anyagi kultúra, gazdaság és kapitalizmus XV–XVIII. század: A mindennapi élet struktúrái: a lehetséges és a lehetetlen. Budapest, Gondolat.

C o r s o n, R. 1972: Fashions in Makeup from Ancient to Modern Times. London, Owen.

C z i n g e l, S. 2009: Higiénia és tisztálkodás a századelőn Budapesten. – In: Juhász, K. (szerk.). Tiszta sorok. Tanulmányok a tisztaságról és a tisztálkodásról. Documentatio Ethnographica 5. Budapest, L'Harmattan – Angyalföldi Helytörténeti Gyűjtemény – MTA Néprajzi Kutatóintézete, 95–108.

E v l i a C s e l e b i 1904: Evlia Cselebi török világotutazó magyarországi utazásai. Ford. Karácson, Imre. Budapest.

C s i f f á r y, G. 2004: Régi magyar fürdővilág. Budapest, Helikon.

D u e r r, H. P. 1988: Nacktheit und Scham. Der Mythos vom Zivilisationsprozeß. Band 1. Frankfurt am Main, Suhrkamp.

E l i a s, N. 1987: A civilizáció folyamata. Budapest, Gondolat.

G e r g e l y, K. 2009: Források, kutak a Svábhegyen – a svábhegyi vízház. – In: Juhász, K. (szerk.). Tiszta sorok. Tanulmányok a tisztaságról és a tisztálkodásról. Documentatio Ethnographica 5. Budapest, L'Harmattan – Angyalföldi Helytörténeti Gyűjtemény – MTA Néprajzi Kutatóintézete, 87–94.

G ö m ö r i, G. 1994: Angol és skót utazók a régi Magyarországon (1542–1737). Budapest: Argumentum.

G y ő r f f y, I. 1928: Szilaj pásztorok. Karcag, Kertész Ny.

H o r n, I. (kiad.) 1990: Rákóczi László naplója. Budapest, Magvető.

I b n F a d l a n, A. 1988: Voyage chez les Bulgares de la Volga. Paris, Marius Canard.

I b n F a d l a n, A. 2007: Kitab ilá malik al-Saqalibah. Beszámoló a volgai bolgárok földjén tett utazásról. Ford. Simon, Róbert. Budapest, Corvina.

J á v o r, K. 2009: A higiéniai gyakorlat változása az ideák, köztük a saját testhez való viszony tükrében. Zsombó (1977–2007). – In: Juhász, K. (szerk.). Tiszta sorok. Tanulmányok a tisztaságról és a tisztálkodásról. Documentatio

Ethnographica 5. Budapest, L'Harmattan – Angyalföldi Helytörténeti Gyűjtemény – MTA Néprajzi Kutatóintézete, 141–158.

J u h á s z, K. 1997: Ritual washing at the sacred wells of pilgrimages and its symbolism. – In: Bildsprache – Visualisierung – Diagrammatik. III. Akten des gleichnamigen 3. Internationalen Interdisziplinären Symposiums. Wien 1996. Semiotische Berichte 21. 3–4. Wien, 263–288.

J u h á s z, K. 1998: Paraszti fürdőélet a két világháború között. – In: Fejős, Z. (szerk.). A turizmus mint kulturális rendszer. Budapest, Néprajzi Múzeum, 156–168.

J u h á s z, K. 2003: A famelencétől a fürdőszobáig. Adalékok a paraszti tisztálkodás eszközkészletének és helyének változásához a 20. század első felében. – Ház és Ember. A Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum évkönyve 16. (Szerk. M. Cseri, E. Füzes). Szentendre, 109–130.

J u h á s z, K. 2006a: Meg is mosakodjál. Magyar népi tisztálkodás a 20. században. Budapest, Timp.

J u h á s z, K. 2006b: Meg is mosakodjál! Higiénia a 20. századi falun. /Have Wash! Hygiene in the 20th Century Village. Szentendre, Szabadtéri Néprajzi Múzeum.

J u h á s z, K. 2007a: Úrilányok és hamupipőkék – tisztálkodási szokások a 20. századi Budapesten. – Budapest, XXX, 6, 12–14.

J u h á s z, K. 2007b: Lábfürdő 4 fillér – Tisztasági fürdők Budapesten. – Budapest, XXX, 11, 30–32.

J u h á s z, K. (szerk.) 2009: Tiszta sorok. Tanulmányok a tisztaságról és a tisztálkodásról. Documentatio Ethnographica 5. Budapest, L'Harmattan – Angyalföldi Helytörténeti Gyűjtemény – MTA Néprajzi Kutatóintézete.

K ó s a, L. 1993: Fürdő kultúra és természetszemlélet kapcsolata a felvilágosodástól a 20. század elejéig. – In: Várkonyi, Á., L. Kósa (szerk.). Európa híres kertje. Történeti ökológiai tanulmányok Magyarországról. Budapest, Orpheusz Könyvkiadó, 201–222.

K ó s a, L. 1999: Fürdőélet a Monarchiában. Budapest, Holnap Kiadó.

L o u x, F. 1979: Le corps dans la société traditionnelle. Paris, Berger-Levrault.

M e s k ó, C. 1999: Thermal Baths. Budapest, City Hall.

O l á h, M. 1985: Hungária (1536). Budapest, Magvető.

P e t e r d i, V. 2009: „...arc, fül, nyak, váll, karok, hónalj...” Tisztálkodási, tisztántartási szokások és szabályok egy középosztálybeli családban 1923–1933 között. (Forrásközlés). – In: Juhász, K. (szerk.). Tiszta sorok. Tanulmányok a tisztaságról és a tisztálkodásról. Documentatio Ethnographica 5. Budapest, L'Harmattan – Angyalföldi Helytörténeti Gyűjtemény – MTA Néprajzi Kutatóintézete, 109–140.

R a d v á n s z k y, B. 1986 (1895): Magyar családi élet és háztartás a XVI. és XVII. században. Budapest, Helikon.

R e t t e g i, G. 1970: Emlékezetre méltó dolgok. Bucharest, Kriterion.

R M K T 1976: Régi Magyar költők Tára XVII. század, 8. Bethlen Gábor korának költészete. Kiadja T. Komlószi, B. Stoll. Budapest, Akadémiai Kiadó – MTA Irodalomtudományi Intézet.

- S á n t a, T. (s.a.): Fürdőtörténet, <http://www.termalfurdo.net/index.php?p=furdotortenet> (4. 01. 2009).
- S c h w a r z, R. 1891: A család és az iskola és ezeknek egymásra való hatása a gyermekek nevelésénél. Miskolcz, Lövy J.
- S i k l ó s s y, L. 1922a: A magyar középkor erkölcse I. Budapest.
- S i k l ó s s y, L. 1922b: A régi Budapest erkölcse II. Budapest.
- S o ó s, P. (s.a.): Fürdőtörténet: Jelenben élő múlt. <http://epiteszforum.hu/?q=node/284> (12. 04.2009).
- S u d á r, B. 2003: Török fürdők a hódoltságban. – Történelmi Szemle XLIV, 3–4, 213–263.
- S z a m o t a, I. 1891: Régi utazások Magyarországon és a Balkán-félszigeten, 1054–1717. Budapest, Franklin-Társulat.
- S z l a t k y, M. (szerk.) 1989: A jó egészség megtartásának módjáról. Szemelvények Mátyus István Diaetetica valamint Ó és Új Dianetetica című műveiből. Budapest.
- T á l a s i, I. 1977: Kiskunság. Budapest, Gondolat.
- T ó t h, I. G. 1998: A magyar művelődés a kora-újkorban. A hétköznapi élet kultúrája. – In: Kósa, L. (szerk.). Magyar művelődéstörténet. Budapest, Osiris, 136–203.
- V a j k a i, A. 1955: Parasztfürdőhelyek. Országos Orvostörténeti Könyvtár Közleményei, 76–106.
- V á r k o n y i, G. 1993: Hévizek és fürdők a 17. századi Magyarországon. – In: Kósa, L., Á. R. Várkonyi (szerk.). Európa híres kertje. Történeti ökológiai tanulmányok Magyarországról. Budapest, Orpheusz Kiadó, 105–122.
- V á r k o n y i, G. 1999: Újabb források Báthory Erzsébet életéhez. – Irodalomtörténeti Közlemények, CIII, 1–2, 181–205.
- V á r k o n y i, G. 2005: Arisztokrata társasági élet a kora újkori Magyarországon. – In: G. Etényi, N., I. Horn (szerk.). Idővel paloták ...: Magyar udvari kutúra a 16–17. században. Budapest, Balassi Kiadó, 415–433.
- V á r k o n y i, G. 2009: „Isten a hóvízbe vezetvén...” Tradíció vagy divathullám, fürdőkultúra a 17. századi Magyarországon.). – In: Juhász, K. (szerk.). Tiszta sorok. Tanulmányok a tisztaságról és a tisztálkodásról. Documentatio Ethnographica 5. Budapest, L’Harmattan – Angyalföldi Helytörténeti Gyűjtemény – MTA Néprajzi Kutatóintézete, 66–73.
- V i g a r e l l o, G. 1988: Concepts of Cleanliness: Changing Attitudes in France since the Middle Ages. Cambridge.
- V o l f 1907: Volf György összegyűjtött munkái. Kiadja a M. T. Akadémia támogatásával dr. Demeczky Mihály. I. Budapest, Franklin-Társulat.
- W e r n h e r, G. 1962 (1549): De admirandis Hungariae aquis (Magyarország csodálatos vizeiről). Ford. L. Erdösi. – Orvostörténeti Könyvtár Közlemények, 103–147.